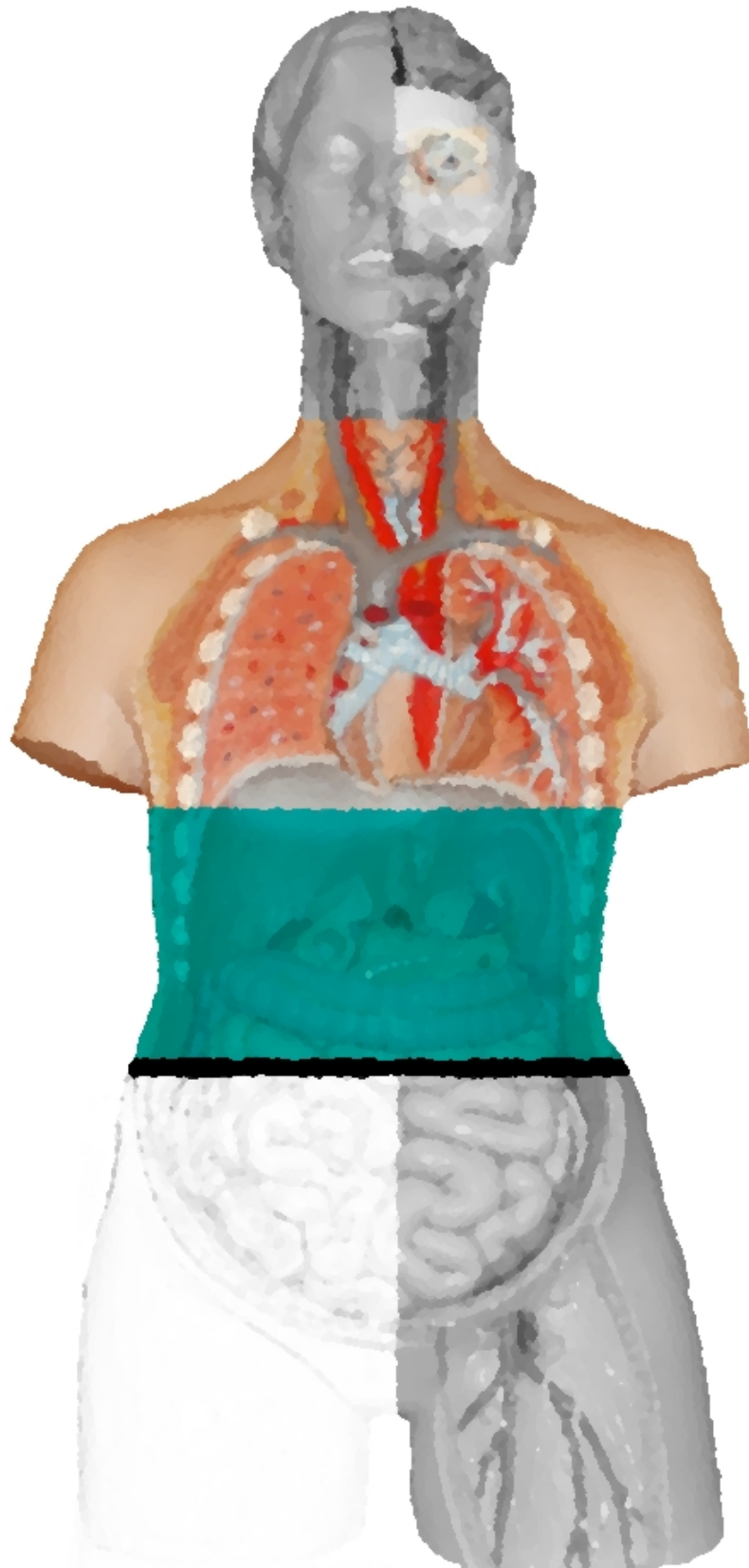

Människors egenskaper

Gunnar Björing

Boksidan

Innehållsförteckning

Vad är egenskaper?	3
Vad är bäst?	4
Är egenskaper rättvist fördelade?	6
Hänger olika egenskaper ihop?	7
Ärver vi egenskaper?	9
Stämmer vår egen uppfattning om oss själva överens med andras?	11
Referenser	15

Ett varmt tack till er som medverkade i studien!

Copyright: Förlaget Boksidan 2012
Box 558
146 33 Tullinge

Människors egenskaper, ISBN-nummer: 978-91-86199-57-9

Gå till www.boksidan.com och lär dig mer!

Vad är egenskaper?

Egenskaper förklaras i Nordstedts ordbok (Palmér J & Freidländer H, 1987) med orden: karaktärsdrag, lynnesdrag, grunddrag (utmärkande), drag, kvalitet, modus, art, kynne, lynne, natur, kaliber, kännetecken, kännemärke, attribut. Samtliga ord är som synes sådana som används för att visa att den efterföljande texten är en beskrivning av någon eller något.

Det kan lätt konstateras att varje människa är mer lik varje annan människa jämfört med, exempelvis, träd eller hamstrar. I jämförelse med träd är, i stort sett alla, människor väldigt verbala och analytiska. I förhållande till hamstrar är vi alla stora. De skillnader som eventuellt finns emellan oss, bortsett ifrån en del påtagliga visuella skillnader, är förhållandevis små och de beror i hög grad på när jämförelsen görs. En normalt timid person kan förefalla betydligt mer temperamentsfull än en hetlevrad dito, om jämförelsen görs när den förra är förbannad och den senare sover.

För att det ska vara tal om en egenskap (karaktärsdrag/kännetecken/osv.) som beskriver en viss person i förhållande till andra personer, måste det rimligen finnas en skala eller motsats. Dvs. vi kan vara långa eller korta, tjocka eller smala. Däremot beskriver vi sällan någon med självklarheter som att han eller hon bara har en mun, eller att foten är längst ner när personen står upp. I tabell 1 redovisas ett antal på förslag på egenskaper med potential att vara särskiljande, människor emellan.

Tabell 1. Förslag på några särskiljande mänskliga egenskaper och möjliga motsatser.

<u>Egenskap</u>	<u>Möjlig motsats</u>
Temperamentsfull	Flegmatisk
Rolig	Tråkig
Flitig/uthållig	Lat
Estetisk	Oestetisk
Praktisk	Opraktisk
Rastlös	Lugn
Osäker	Själsäker
Iakttagare	Handlingsmänniska
Känslomässig	Kylig/logisk
Äventyrlig	Försiktig
Lång	Kort
Fysiskt proportionerlig	Fysiskt oproportionerlig
Fysiskt svag	Fysiskt stark
Optimistisk	Pessimistisk
Koordinerad	Okoordinerad
Uppfinningsrik/nyttänkande	Vill bevara
Vill stå i centrum	Blygsam
Vanemänniska	Nyfiken/upprorisk
Habegär	Ointresserad av att äga
Social	Enstöring
Vällevnadsmänniska	Asket
Självisk	Osjälvisk
Mentalt sårbar	Mentalt stark
Givmild	Snål
Hemlighetsfull	Öppen
Snabb	Långsam
Gladlynt	Svårmodig
Glömsk	Minnesgod
Slarvig	Noggrann
Trevlig	Otrevlig
Fokuserad	Splittrad
Intelligent	Ointelligent
Ärlig	Inställsam
Vänlig	Ovänlig
Drömmande	Realist
Snäll	Elak
Dominant	Underdånig
Teoretisk	Oteoretisk

Vad är bäst?

Det finns fördelar med att vara lång jämfört med att vara kort, men den som är riktigt lång kommer antagligen att slå i huvudet oftare och har svårare att få tag i kläder, jämfört med den som är normallång. De flesta vill hellre vara smala än tjocka, men den som är extremt smal riskerar i högre utsträckning att dö av detta jämfört med någon som är något överviktig. Gladlynthet anses troligen vara en positiv egenskap. Fast den som ständigt går omkring och flinar även i svåra tider, riskerar att bli betraktad som ett UFO. Fokus på uppgiften är bra att ha, till dess att fokusen övergår i okontaktbarhet. Kort sagt finns det troligen för många egenskaper ett optimum någonstans mellan extremerna. För många egenskaper ligger detta optimum antagligen inom spannet för normalfördelningen beträffande egenskapen. Det gäller troligtvis alla fysiska egenskaper som längd, vikt, storleken på öronen, luftstrupens diameter et cetera. Alla stora avvikelser därvidlag leder antagligen till fysiska och/eller psykiska problem. Men beträffande en del andra egenskaper, framför allt av mental karaktär, kan relativt extrema avvikelser eventuellt leda till framgång. För att i någon mån utröna vad som är bäst ombads 8 personer¹ skatta vad de tycker är optimal nivå för de tidigare listade egenskaperna.

Beträffande majoriteten av de listade egenskaperna var intervjupersonerna ganska överens om vad som är bäst (för 30 av 38 egenskapspar tyckte minst sex av åtta lika, tabell 2). Trots att intervjupersonerna tillfrågades en i taget och trots att de rimligen borde något olika uppfattning om vad de olika egenskaperna innebär. Därtill ansåg de oftare att optimum för de listade egenskaperna ligger åt något av extremhållen, än inom normalområdet. Det var bara beträffande egenskapsparen temperamentsfull/flegmatisk, känslomässig/kyllig&logisk, äventyrlig/försiktig, habegär/ointeresserad av att äga, vällevnadsmänniska/asket, dominant/underdånig som de var överens om att optimum ligger inom normalområdet. Sålunda anser deltagarna att extrempersoner, i mångt och mycket, är bättre än vad de uppfattar som normalpersoner.

¹ Sex män och två kvinnor ombads delta i studien och samtliga tackade ja. Genomsnittsåldern var 45 år (median: 46 år, min - max: 39-48 år) och de hade varierande utbildningsnivåer, yrken, inkomst, familje- och boendeförhållanden.

Tabell 2. Vad är optimum för de olika diskuterade egenskaperna enligt de medverkande (antal röster). De fall där minst sex tyckte lika är detta markerat med grönt.

Egenskap	Över normal	Normal	Under normal	Motsats
Temperamentsfull	0	8	0	Flegmatisk
Rolig	6	2	0	Tråkig
Flitig/uthållig	6	2	0	Lat
Estetisk	6	2	0	Oestetisk
Praktisk	8	0	0	Opraktisk
Rastlös	0	5	3	Lugn
Osäker	0	6	2	Själsäker
Iakttagare	0	5	3	Handlingsmänniska
Känslomässig	0	8	0	Kylig/logisk
Äventyrlig	0	8	0	Försiktig
Lång	3	5	0	Kort
Fysiskt proportionerlig	8	0	0	Fysiskt oproportionerlig
Fysiskt svag	1	1	6	Fysiskt stark
Optimistisk	4	4	0	Pessimistisk
Koordinerad	8	0	0	Okoordinerad
Uppfinningsrik/nyttänkande	4	4	0	Vill bevara
Vill stå i centrum	0	7	1	Blygsam
Vanemänniska	1	6	1	Nyfiken/upprorisk
Habegär	0	8	0	Ointresserad av att äga
Social	4	4	0	Enstöring
Vällevnadsmänniska	0	8	0	Asket
Självisk	0	6	2	Osjälvisk
Mentalt sårbar	0	1	7	Mentalt stark
Givmild	3	5	0	Snål
Hemlighetsfull	0	6	2	Öppen
Snabb	7	1	0	Långsam
Gladlynt	6	2	0	Svårmodig
Glömsk	0	1	7	Minnesgod
Slarvig	0	2	6	Noggrann
Trevlig	6	2	0	Otrevlig
Fokuserad	6	2	0	Splittråd
Intelligent	7	1	0	Ointelligent
Ärlig	5	3	0	Inställsam
Vänlig	7	1	0	Ovänlig
Drömmande	1	6	1	Realist
Snäll	6	2	0	Elak
Dominant	0	8	0	Underdånig
Teoretisk	7	1	0	Oteoretisk
Summa	120	143	41	

Är egenskaper rättvist fördelade?

Jag tycker det förefaller som om det, i vart fall förr i tiden, fanns en uppfattning om att goda och dåliga egenskaper är någorlunda jämnt fördelade. Den som är dålig på det ena är bra på det andra, vilket följande tre gamla ordspråk tyder på (Steen M, 2010):

*Den som kan göra allting är en klåpare i allt.
Tur i spel och otur i kärlek.
Den som inte kan det ena kan det andra.*

Anser deltagarna i denna studie att våra goda och dåliga sidor balanserar ut varandra? De ombads ranka sig själva beträffande de listade egenskaperna (över normal, normal, under normal). Skattningarna kombinerades därefter med vad var och en tyckte är optimal nivå för respektive egenskap (tabell 2). Resultaten tyder på att deltagarna anser sig ha betydligt fler bra än dåliga sidor. Eftersom i mer än hälften av fallen (160 av 8 x 38= 304 möjliga, tabell 3) skattade de att de befinner sig på vad de i den tidigare frågan bedömde var den optimala nivån (grön). Utöver att det till viss del beror på att deltagarna är välartade och socialt fungerande individer kan orsaken förslagsvis vara: önsketänkande, för grov skala, eller att med deras personliga uppfattning om vad begrepp som ärlighet innebär (se längre fram) är de optimala individer.

Tabell 3. En jämförelse mellan egenskattning av egenskaper och vad var och en av de medverkande ansåg var optimal nivå för respektive egenskap. Grön ruta anger att de ansåg sig själva vara på den nivån som de tidigare skattade som optimal (ingen av de medverkande var under intervjun medveten om att deras egenskattningar och uppfattningar om vad som är optimalt skulle jämföras). Gult fält anger att de var ett steg ifrån vad de ansåg vara optimalt, emedan rött fält indikerar att de var två steg ifrån.

	P 1	P 2	P 3	P 4	P 5	P 6	P 7	P 8	Motsats
Temperamentsfull									Flegmatisk
Rolig									Tråkig
Flitig/uthållig									Lat
Estetisk									Oestetisk
Praktisk									Opraktisk
Rastlös									Lugn
Osäker									Själsäker
Iakttagare									Handlingsm.
Känslomässig									Kylig/logisk
Äventyrlig									Försiktig
Lång									Kort
Fysiskt prop.									Fysiskt oprop.
Fysiskt svag									Fysiskt stark
Optimistisk									Pessimistisk
Koordinerad									Okoordinerad
Uppfinningsrik									Vill bevara
Vill stå i centrum									Blygsam
Vanemänniska									Nyfiken/upprorisk
Habegär									Ointr. av att äga
Social									Enstöring
Vällevnadsmännisk									Asket
Självisk									Osjälvisk
Mentalt sårbar									Mentalt stark
Givmild									Snål
Hemlighetsfull									Öppen
Snabb									Långsam
Gadlynt									Svårmodig
Glömsk									Minnesgod
Slarvig									Noggrann
Trevlig									Otrevlig
Fokuserad									Splittråd
Intelligent									Ointelligent
Ärlig									Inställsam
Vänlig									Ovänlig
Drömmande									Realist
Snäll									Elak
Dominant									Underdånig
Teoretisk									Oteoretisk
Summa: 160	16	20	25	17	17	19	23	23	
Summa: 132	18	17	13	18	20	16	15	15	
Summa: 12	4	1	0	3	1	3	0	0	

Hänger olika egenskaper ihop?

Enligt astrologerna hör den personliga karaktären ihop med olika himlakroppars position vid födseln. De menar, med andra ord, att vissa/alla mentala egenskaper kan grupperas och alla människor kan delas in i någon av grupperna beroende på när var och en är född. Ett argument för detta, som jag hört många gånger, är att eftersom haven påverkas så markant av var månen och solen är, borde vi människor också påverkas av omkringliggande himlakroppar. Trots att de stjärnor som diskuteras i horoskoperna ligger betydligt längre bort än månen och solen. En del anser också att de påverkas av hur stor del av månen som skuggas av jorden (dvs. att de förändras när det är fullmåne). Fast de flesta (74%, Sifo, 2004) tror emellertid inte på det.

Den delen av teorin som föreslår att egenskaper kan grupperas och att var och en kan delas in i någon av grupperna kan vara sann även om förklaringen, att det beror på stjärnors position vid födseln, inte är det. Kanske för att grupperingarna är grundade på erfarenhet av det mänskliga kynnet, som ”paketerats” i ren rappakalja för att bli säljbar. På samma sätt som akupunktur traditionellt förklaras med trams, men trots det (enligt min erfarenhet) fungerar.

Ur Dagens Nyheter 2011.

För att undersöka hur det står till med gruppindelningarna i astrologin, studerades två slumpvis valda astrologiböcker. De karaktärsdrag som oftast behandlades i dessa var flitig/uthållig-lat (berörs i den ena boken för två tecken och i den andra för fem, se tabell 4), Känslomässig-kyllig/logisk (berörs för två respektive fyra tecken). Övriga egenskaper berördes bara i samband med enstaka stjärntecken, trots att urvalet av egenskapsbeskrivande ord i tabell 1 till stor del är tagna ur dessa två böcker. Sålunda är det, baserat på denna grund, omöjligt att säga om det är så att vissa egenskaper hänger ihop från person till person. Eftersom horoskoperna var för vaga.

De medverkandes svar tyder inte heller på att några av de listade egenskapsparen hänger ihop. Eftersom de inte systematiskt samskattade de urval egenskaper som gissningsvis skulle kunna hänga ihop, såsom exempelvis snabb= slarvig eller tvärtom långsam= noggrann, samt intelligent=teoretisk och tvärtom ointelligent= oteoretisk (se tabell 5).

Tabell 4. De karaktärsdrag som diskuteras i två slumpvis valda böcker om horoskop. De siffror som visas i kolumnen under boktiteln avser det totala antalet stjärntecken där någondera av egenskaperna i ett egenskapspar (eller snarlika sådana) räknas upp. **Röd** = ingen tar upp det, **gul** = medtagen i något enstaka fall, **grön** = diskuteras av bägge författarna och/eller beträffande mer än ett stjärntecken.

Egenskap	Motsats	Stefan Stenudd (2006)										Ann Petrie (1983)													
		Väduren	Oxen	Tvillingarna	Kräftan	Lejonet	Jungfrun	Vågen	Skorpionen	Skytten	Stenbocken	Vattumannen	Fiskarna	Väduren	Oxen	Tvillingarna	Kräftan	Lejonet	Jungfrun	Vågen	Skorpionen	Skytten	Stenbocken	Vattumannen	Fiskarna
Temperamentsfull	Flegmatisk	1						1			1		1		1										
Rolig	Tråkig																								1
Flitig/uthållig	Lat				1			1					1				1	1		1		1			
Estetisk	Oestetisk	1									1								1					1	
Praktisk	Opraktisk																								
Rastlös	Lugn		1																						
Osäker	Sjävsäker																	1							
Iakttagare	Handlingsmänniska																	1							
Känslomässig	Kylig/logisk				1						1				1	1		1				1		1	
Äventyrlig	Försiktig	1		1																	1	1			
Lång	Kort																								
Fysiskt proportionerlig	Fysiskt oproportionerlig																								
Fysiskt svag	Fysiskt stark																								
Optimistisk	Pessimistisk	1													1										
Koordinerad	Okoordinerad																								
Uppfinningsrik/nyttänkand	Vill bevara		1							1		1	1												
Vill stå i centrum	Blygsam																	1							
Vanemänniska	Nyfiken/upprorisk														1	1								1	
Habegär	Ointresserad av att äga		1														1							1	
Social	Enstöring			1												1				1					
Vällevnadsmänniska	Asket													1						1	1				
Självisk	Osjälvisk														1				1						
Mentalt sårbar	Mentalt stark															1			1			1			
Givmild	Snål																	1							
Hemlighetsfull	Öppen														1									1	
Snabb	Långsam		1																					1	
Gladlynt	Svårmodig																1	1				1			
Glömsk	Minnesgod																								
Slarvig	Noggrann								1	1											1				
Trevlig	Otrevlig																							1	
Fokuserad	Splittrad																							1	
Intelligent	Ointelligent																1				1				
Ärlig	Inställsam																			1	1	1			
Vänlig	Ovänlig																							1	
Drömmande	Realist																							1	
Snäll	Elak																							1	
Dominant	Underdånig																							1	
Teoretisk	Oteoretisk																								

Tabell 5. Vilka egenskaper som hänger ihop från medverkande till medverkande inklusive de medverkandes föräldrar och syskon. Siffran i ja-kolumnen anger det antal fall där det gissade sambandet stämde dvs. de skattade lika för bägge egenskaperna. Emedan siffran i nej-kolumnen anger antalet fall där de inte gjorde det.

	Ja (st)	Nej (st)	P1	P1	P1	P1	P2	P2	P2	P2	P3	P3	P3	P3	P4	P4	P4	P4	P5	P5	P5	P5	P6	P6	P7	P7	P7	P7	P8	P8	P8	P8	P8
			P	M	S	P	M	S	P	M	S	P	M	S	P	M	S	P	M	S	P	M	S	M	P	M	S	P	M	S1	S2		
Temperamentsfull+ känslomässig	11	20			1	1	1							1					1	1	1					1	1						
Lugn+ självsäker	12	19	1	1		1		1		1	1		1								1						1		1	1			
Uppfinningsrik+ nyfiken	15	16	1		1			1		1				1	1	1					1	1		1	1		1	1				1	1
Snabb+ praktisk	15	16		1	1			1	1					1	1	1						1	1			1	1		1	1			
Äventyrlig+ nyfiken	15	16	1	1	1	1				1	1	1			1	1	1						1					1					1
Nyfiken + optimistisk	10	21								1	1			1								1						1		1			1
Intelligent+ teoretisk	18	13						1		1	1	1	1		1	1	1	1			1		1	1	1	1			1	1		1	
Gladlynt+ optimistisk	18	13		1	1	1	1			1		1	1	1	1	1	1						1						1	1			1
Rastös+ äventyrlig	13	18		1		1	1	1		1	1	1	1		1							1						1					
Snabb+ slarvig	7	24	1											1		1					1	1											1
Osjälvisk+ snäll	17	14	1	1	1	1						1	1			1					1	1	1	1			1	1					

Ärver vi egenskaper?

Det verkar vara en allmän och gammal uppfattning att vi ärver egenskaper av våra föräldrar, vilket gamla ordspråk också vittnar om (Steen M, 2010), exempelvis:

Äpplet faller inte långt ifrån trädet.

Vi tror oss veta att det mer eller mindre beror på genetiskt arv när det gäller egenskaper som:

- Hud-, hår- och ögonfärg.
- Kroppskonstitution, dvs. kropps- och fotlängd med mera.
- Intelligens.
- Risken för att drabbas av vissa sjukdomar.

Sålunda borde de medverkande vara mer lika sina syskon än andra personer i dessa egenskaper. Vilket dock inte stöds av resultaten i denna studie. Eftersom lika många skattade sig själv och syskonet/syskonen olika när det gäller intelligens och kroppslängd som de som skattade lika.

Det är vidare rimligt att tro att sociala egenskaper som trevlighet, snällhet, vänlighet i någon mån är effekter av hur våra föräldrar är/var och deras uppfostran av oss. Om det stämmer borde vi vara mer lika våra syskon än andra, ur dessa aspekter. Bland deltagarna i denna studie (tabell 6) var det också vanligare att de ansåg att de var på samma nivå som syskonen beträffande dessa egenskaper (trevlighet: 5 av 8, snällhet: 5 pers., vänlighet: 6 pers.), än för samtliga egenskaper där i genomsnitt endast 3 skattade samma värde på sig själv och syskonet/syskonen. Men å andra sidan är, enligt min erfarenhet, de flesta ganska trevliga, ärliga, snälla, och vänliga. Och de som utmärker sig åt andra hållet är få. Fast de sätter kanske nivån för vad motsatsen innebär. Svaren antyder att så är fallet enär endast en deltagare betraktade någon av de närstående som otrevlig. Och ingen betraktade sig själv som otrevlig.

Därutöver har vi väl alla slagits av skillnader mellan barnen i olika syskonskaror, trots att de har samma föräldrar och rimligen hyfsat lika uppväxtförhållanden. Skillnaden förklaras delvis av att inte mer än hälften av generna är lika för två syskon med samma föräldrar. Skillnaderna förklaras ytterligare av att de är födda olika år, vid olika tidpunkter på året och att de har olika ordningsföljd i syskonskaran. Den sista skillnaden har visat sig (Schönberg E 2008) ha stor betydelse beträffande egenskapsparen äventyrlig/försiktig, vanemänniska/nyfiken&upprorisk, dominant/underdånig. Vilket emellertid inte visade sig stämma med vad deltagarna svarade, eftersom de i nästa lika stor utsträckning ansåg sig vara lika som olika sitt/sina syskon på dessa områden.

Tabell 6. Överensstämmelsen mellan de medverkandes rankning av sig själva jämfört med pappa (P)/mamma (M) respektive syskon (S1-2). Grönt fält indikerar att deras uppfattning om dom själva stämmer överens med uppfattningen om den närstående. Emedan rött visar att de var så långt ifrån varandra som det var möjligt på denna tregradiga skala.

Egenskap	P 1			P 2			P 3			P 4			P 5			P 6			P 7			P 8					
	P	M	S	P	M	S	P	M	S	P	M	S	P	M	S	M	P	M	S	P	M	S1	S2				
Temperamentsfull																								8	15	0	
Rolig																									13	6	4
Flitig/uthållig																									10	10	3
Estetisk																									11	11	1
Praktisk																									13	6	4
Rastlös																									7	13	3
Osäker																									6	13	4
Iakttagare																									11	7	5
Känslomässig																									6	9	8
Äventyrlig																									11	9	3
Lång																									15	7	1
Fysiskt																									7	15	1
Fysiskt svag																									8	12	3
Optimist																									7	12	4
Koordinerad																									10	10	3
Uppf./nyt.																									7	9	7
Vill stå i centrum																									9	7	7
Vanemänniska																									11	8	4
Habegär																									10	10	3
Social																									8	12	3
Vällevnadsmänniska																									12	9	2
Självsk																									12	10	1
Mentalt sårbar																									6	5	12
Givmild																									8	14	1
Hemlighetsfull																									9	10	4
Snabb																									9	10	4
Gadlynt																									8	13	2
Glömsk																									10	10	2
Slarvig																									12	10	1
Trevlig																									14	5	4
Fokuserad																									11	11	1
Intelligent																									13	5	5
Ärlig																									16	5	2
Vänlig																									16	7	0
Drömmande																									9	9	5
Snäll																									17	6	0
Dominant																									10	10	3
Teoretisk																									6	10	7
																									13	21	19
																									22	17	20
																									23	22	17
																									11	15	15
																									17	14	16
																									18	15	10
																									13	18	17
																									20	15	16
																									17	21	16
																									16	19	16
																									14	14	14
																									7		
																									12	10	13
																									13	17	17
																									14	16	18
																									15	10	13
																									18	17	20
																									15	16	17
																									20	15	16
																									16	21	16
																									16	19	16
																									14	14	14
																									7		
																									13	7	6
																									3	4	1
																									1	1	0
																									3	12	13
																									10	3	7
																									2	6	1
																									1	12	7
																									2	0	5
																									0	5	10

Stämmer vår egen uppfattning om oss själva överens med andras?

Det skulle kunna vara så att vi har så olika syn på varandras egenskaper, att det inte är möjligt att teckna en samstämmig bild ens av gemensamma vänner. Men resultat ifrån då jag frågade de sju medverkande, som känner mig väl, om hur de uppfattar mig, tyder på rätt stor samsyn när det gäller en del faktorer (tabell 7), trots att de tillfrågades en i taget utan någon av de andra deltagarna närvarande.

Tabell 7. Uppfattningen om mig bland de sju deltagare som känner mig väl. De fall där det råde samsyn (7 av 7) eller nära samsyn (6 av 7) är markerat med **grönt** (13 av 38). De fall där de var helt oense (skattningarna varierar från över normal till under normal) är markerade med **rött** (15 av 38). Min uppfattning om mig själv är markerad med svarta konturer.

Egenskap	Över	Medel	Under	Motsats
Temperamentsfull	1	4	2	Flegmatisk
Rolig	6	1	0	Tråkig
Flitig/uthållig	7	0	0	Lat
Estetisk	0	4	3	Oestetisk
Praktisk	3	2	2	Opraktisk
Rastlös	4	3	0	Lugn
Osäker	1	1	5	Själsäker
Iakttagare	0	1	6	Handlingsmänniska
Känslomässig	3	2	2	Kylig/logisk
Äventyrlig	4	3	0	Försiktig
Lång	7	0	0	Kort
Fysiskt proportionerlig	5	2	0	Fysiskt oproportionerlig
Fysiskt svag	1	5	1	Fysiskt stark
Optimistisk	5	2	0	Pessimistisk
Koordinerad	2	1	4	Okoordinerad
Uppfinningsrik/nyttänkande	5	2	0	Vill bevara
Vill stå i centrum	2	5	0	Blygsam
Vanemänniska	2	3	2	Nyfiken/upprorisk
Habegär	3	3	1	Ointresserad av att äga
Social	7	0	0	Enstöring
Vällevnadsmänniska	1	3	3	Asket
Självisk	2	2	3	Osjälvisk
Mentalt sårbar	1	4	2	Mentalt stark
Givmild	3	3	1	Snål
Hemlighetsfull	0	1	6	Öppen
Snabb	6	1	0	Långsam
Gadlynt	6	1	0	Svårmodig
Glömsk	1	2	4	Minnesgod
Slarvig	3	2	2	Noggrann
Trevlig	7	0	0	Otrevlig
Fokuserad	5	2	0	Splittrad
Intelligent	6	1	0	Ointelligent
Ärlig	6	1	0	Inställsam
Vänlig	6	1	0	Ovänlig
Drömmande	0	2	5	Realist
Snäll	5	2	0	Elak
Dominant	4	1	2	Underdånig
Teoretisk	6	1	0	Oteoretisk

De medverkande var helt överens om att jag är lång, flitig, social och trevlig. I mitt fall är längden ett ganska utmärkande drag (jag är 193 cm lång), så det säger inte så mycket om huruvida det generellt är lätt att placera in personer ens på en tregradig längdskala. När det gäller de resterande tre egenskaperna, är graderingen antagligen ännu svårare eftersom de varierar beroende på situationen. Vad resultaten egentligen säger, är att de deltagandes uppfattning om det jag som de känner, är flitigare, socialare och trevligare än deras referenser i övrigt. Fast de medverkande är vänner till mig och de skulle väl inte vara det om inte vår ”personkemi” stämde överens (dvs. om de ansåg mig vara osocial och otrevlig). Alltså säger inte resultatet att jag i allmänhet uppfattas som social. Jag däremot anser mig inte vara social emedan jag tycker att jag är lång, flitig och trevlig.

Vidare kan konstateras att jag var överens med majoriteten av deltagarna (minst 4 av 7) när det gäller 25 av de 38 listade paren av egenskaper (trots att jag inte hade de övrigas svar när jag testade mig själv). Emedan jag bara var oense med minst 4 personer angående 13 av egenskaperna. Sammantaget tycker jag dessa resultat tyder på att de som känner någon väl, kan ha en uppfattning om denne som stämmer ganska väl överens med både andras och personens egen uppfattning om hans/hennes egenskaper.

De 13 egenskapspar där min uppfattning skilde sig ifrån majoritetens var:

Praktisk vs opraktisk, känslomässig vs kylig/logisk, fysiskt proportionerlig vs fysiskt oproportionerlig, vill stå i centrum vs blygsam, vanemänniska vs nyfiken/upprorisk, habegär vs ointresserad av att äga, social vs enstöring, vällevnadsmänniska vs asket, självisk vs osjälvisk, mentalt sårbar vs mentalt stark, givmild vs snål, slarvig vs noggrann, samt vänlig vs ovänlig.

När det gäller paren: känslomässig vs kylig/logisk, vill stå i centrum vs blygsam, habegär vs ointresserad av att äga, social vs enstöring, vällevnadsmänniska vs asket, självisk vs osjälvisk, mentalt sårbar vs mentalt stark, givmild vs snål, samt vänlig vs ovänlig, kan skillnaden till viss del förklaras av att andra bara kan bedöma hur jag agerar tillsammans med dom emedan jag även kan bedöma, dels hur jag känner i allmänhet och dels hur jag agerar när jag är själv.

Vid egenskattningen av egenskapsparet glömsk vs minnesgod var det flera deltagare som hävdade att det är bra på att komma ihåg vissa saker (som de kan mycket om och/eller de är intresserade av) och att de är sämre på att komma ihåg annat. Om så är fallet i allmänhet och ifall vi bedömer andras minne efter vårt eget, skulle effekten kunna bli att de som inte är intresserade av samma sak bedömer varandras minne som sämre. Eftersom de bägge upplever att den andre inte kommer ihåg sådant som är ”lätt” att komma ihåg. Samma resonemang skulle eventuellt kunna gälla även för egenskaperna slarvig vs noggrann (den som är slarvig inom områden där bedömaren anser att det är viktigt att vara noggrann betraktas kanske som slarvig av denne även om han/hon är väldigt noggrann på andra områden). Om resonemangen stämmer skulle det kunna förklara de spridda bedömningarna av mig beträffande dessa två egenskapspar.

En ytterligare orsak till skillnader i bedömningarna kan vara att vi har olika uppfattning om vad egenskaperna innebär. Den stora mängden synonymer (se tabell 8) med, kanske, något skilda innebörder lämnar stort utrymme för varierande uppfattningar. Därtill är en del av de valda orden för att beskriva de studerade egenskaperna enligt ordboken till och med i någon mån synonymer. Exempelvis: flegmatisk och lat samt pessimistisk och svårmodig.

Det är således rimligt att tro att vi har något skilda uppfattningar om vad egenskaper innebär. En jämförelse mellan mig och en annan person tyder på att så är fallet (tabell 9).

Tabell 8. Ett urval av alternativa ord i en synonymordbok (Palmér J & Freidländer H, 1987) som enligt boken beskriver de valda ordens innebörd.

Egenskap	Enligt Ord för ord
Temperamentsfull	Temperamentsfull= livlig, häftig, våldsamt, lidelsefull, eldig, passionerad, uppbrusande. Flegmatisk= trög, långsam, maklig, lat, kallblodig, kallsinning, lugn o oberörd.
Rolig	Rolig= roande, muntrande, upplivande, nöjsam, lustig, munter, skämtsamt, skojfrisktokrolig, putslustig, skojig. Tråkig= ledsam,
Flitig/uthållig	Flitig= arbetsam, verksam, oförtruten, oförtröttad, outtröttlig, trägen, strävsam, idog, ihärdig, nitisk, energisk. Lat= lättjefull, överksam, oföretagsam, dorsk, möddryg, arbetshämmad, arbetsskygg, arbetsovillig, maklig, loj, flegmatisk, liknöjd, passiv,
Estetisk	Estetisk= smakfull, stilenlig, stilfull, skön, tilltalande för skönhetsinnet, konstnärlig. Oestetisk= ej med.
Praktisk	Praktisk= verklighetssinnad, handlingsmänniska, härdig, skicklig, fyndig, påhittig, habil, erfaren, förståndig, klok, klar, klarseende, metodisk, systematisk, företagsam. Opraktisk= fumlig, omöjlig, hjälplös, bortkommen, oföståndig.
Rastlös	Rastlös= aldrig vilande, ständigt igång, aktiv, driftig, trägen, energisk, outtröttlig, hetsad, orolig. Lugn= oberördhet, lidelsefrihet, sans, sinnesjämvikt, fattning, kallblodighet, samling, tillförsikt, resignation, stoicism.
Osäker	Osäker= otrygg, rotlös, oviss, obeslutsam, tvekan, vankelmodig. Självsäker= självviss, självförtröstande, säker (på sig själv), medveten (om sitt värde), självmedveten, karsk, tvärsäker, kategorisk, självtillräcklig, självgod, självbelåten, sig själv nog,
Iakttagare	Iakttagare= observatör. Handlingsmänniska= ej med.
Känslomässig	Känslomässig= känslbetonad, affektbelastad, affektbunden, emotionell, emotiv, osaklig. Kylig= behärskad, kallsinnig, kärlekslös. Logisk= förnuftsfull, skarptänkt, formellt riktig, rationell.
Äventyrlig	Äventyrlig= äventyrslysten, oförvagen, djärv, utsävande, romantisk. Försiktig= aktsam, på sin vakt, förutseende, betänksam, eftertänksam, reserverad.
Lång	Lång= högst, reslig, hög, högväxt. Kort= kortväxt, kortvuxen, kort i växten, satt.
Fysiskt proportionerlig	Fysisk= kroppslig. Proportionerlig= väl avvägd, avpassad, passande, välväxt, harmonisk, skön, symmetrisk. Opproportionerlig= finns ej. Motsatsen till proportionerlig= oformlig.
Fysiskt svag	Fysisk= kroppslig. Svag= kraftlös, klen, matt, utmattad, försvagad, ömtålig, vek, slapp. Stark= kry, rask, frisk o sund, arbetsför, spänstig, motståndskraftig.
Optimistisk	Optimistisk= hoppfull, ljus, livsbejakande, förhoppningsfull, tillitsfull, sorglös, bekymmerslös, uppåt. Pessimistisk= mörk livssyn, negativistisk, livsförnekande, tvivlande, misstrogen, skeptisk, bitter, dystert, svårmodig, sorgen, deprimerad, trist.
Koordinerad	Koordinerad= finns ej. Okoordinerad= finns ej med.
Uppf./nyttänk.	Uppfinningsrik= påhittig, förslagen, skarpsinnig, fantasifull, uppslagsrik, fiffig. Nyttänkande= finns ej. Bevara= skydda, försvara, bibehålla, konservera.
Vill stå i centrum	Vill stå i centrum= ej med. Blygsam= anspråkslös, måttlig.
Vanemänniska	Vanemänniska= ej med. Nyfiken= vetgirig, frågvis, kuriös, snokande, intresserad, vaken. Upprorisk= revolutionär, uppstudsigt, trotsigt, oppositionell, auktoritetsfientlig.
Habegär	Habegär= finns ej. Ointresserad av att äga= finns ej.
Social	Social= samhällelig, samhällstillvänd. Enstöring= inbunden, eremit, särling, original, stofil.
Vällevnads-människa	Vällevnads-människa= finns ej. Vällevnad= frosseri, överflöd, överdåd, sus och dus, epikurism. Asket= världsförsakare, världsföraktare, renlevnadsman, självplågåre, botgörare, puritan, anakoret, eremit, nasir.
Självisk	Självisk= egoistisk, jagisk, sig själv närmast, självupptagen, beräknande, egennyttig. Osjälvisk= oegennyttig, altruistisk, offervillig, självförglömmande, självförsakande.
Mentalt sårbar	Mental= själslig, psykisk, andlig, inre, förståndsmässig. Sårbar= känslig, ömtålig, sensitiv. Stark= kry, rask, frisk o sund, arbetsför, spänstig, motståndskraftig.
Givmild	Givmild= frikostig. Snål= alltför ekonomisk, överdrivet sparsam, gnidig, närig, om sig och kring sig, återhållsam, njugg,
Hemlighetsfull	Hemlighetsfull= förtegen, förbehållsam, förstulen, tystlåten, diskret, diplomatisk, hemlig, sfinxartad, skum. Öppen= uppriktig, ärlig, oförbehållsam, frejdig, frank, naturlig, okonstlad, språksam, sällskaplig.
Snabb	Snabb= lätt på foten, lättfotad, snar till handling, rapp, alert. Långsam= trög, senfärdig, sävlig, lugn, flegmatisk,
Gladlynt	Gladlynt= glad till sinnes. Svårmodig= spleensjuk, tungsint, dystert.
Glömsk	Glömsk= minnesslö, förumlig, tanklös, pliktförgäten, ha dåligt minne. Minnesgod= finns ej.
Slarvig	Slarvig= oordentlig, vårdlös, ohysad, rafsigt, bohemisk, hafsigt, slampigt, nonchalant, tanklös, sjaskigt. Noggrann= omsorgsfull, samvetsgrann, punktlig, ordentlig, nogräknad, ängslig, försiktig.
Trevlig	Trevlig= behaglig, sympatisk, pysslig, käck, skojig, kul, mysig, tjusig. Otrevlig= obehaglig, vidrig, taktlös, drumlig, tölpig.
Fokuserad	Fokuserad= finns ej. Splittrad= okoncentrerad, osamlad, neurotisk, schizofren.
Intelligent	Intelligent= begåvad, rikt utrustad, förståndig, klok, snabbtänkt, klyftig. Ointelligent= obegåvad, dum.
Ärlig	Ärlig= obesticklig, omutlig, ordentlig, ordhållig, trovärdig, rättvis, uppriktig, oskrytsam. Inställsam= lissande, smilande, insmickrande, smidig, tillgjord, underdånig.
Vänlig	Vänlig= snäll, rar, god, godhjärtad, älskvärd, tillmötesgående, hygglig, bussig, förtrolig, blid. Ovänlig= kylig, kallsinnig, ogemytlig, onådig, avog, ogin, ohövlig, avvisande, butter, kärvt, vresigt, kärlekslös, fientlig, barsk.
Drömmande	Drömmare= svärmare, fantast, idealist, ideolog. Realist= verklighetsmänniska, cyniker.
Snäll	Snäll= god, vänlig, bussig, bra, väluppfostrad, hjälpsam, hederlig, lydig. Elak= illvillig, aggressiv, kitslig, försmädlig, gemen, grym, skadeglad, moraliskt dålig.
Dominant	Dominant= mest betydelsefull, gällande, härsklysten, tyrannisk. Underdånig= ödmjuk, undersåttlig, vördsam, lydaktig, krypande.
Teoretisk	Teoretisk= akademisk, boklig, verklighetsfrämmande, opraktisk, skrivbordsmässig, torr. Oteoretisk= finns ej.

Tabell 9. Min och en annan persons uppfattningar om innebörden av de listade egenskapsparen.

Mina tolkningar	Annan persons tolkningar
Någon som är temperamentsfull är snar med kraftiga känslouttryckningar som ilska eller glädje i motsats till en flegmatisk person.	Temperamentsfull= hetsar snabbt upp sig i en diskussion, högljudd, starka åsikter, tydligt kroppsspråk. Flegmatisk= ganska lam.
En rolig person gör/säger saker för att locka till munterhet och lyckas med sin intentioner medans en tråkig person misslyckas.	Rolig= glad, humoristisk, bjuder på sig själv, någon man känner sig glad med. Tråkig= trisst, inbunden.
Den flitige fortsätter med det som skall göras till dess att det är klar även om det är meningslöst eller tråkigare än alternativa sysslor. En lat person däremot ger snart upp eller börjar inte ens.	Flitig/uthållig= någon som är igång hela tiden och inte sitter i soffan. Lat= en som sitter väldigt mycket i soffan, inte tar sig för saker.
En estetisk person värderar företeelsers utseende högre än vad en oestetisk person gör. Den senare värdesätter istället andra faktorer högre som robusthet, moderiktighet, mysighet eller dylikt.	Estetisk= känsla för inredning/mode/konst (typ). Oestetisk= inte har känsla för hur det ser ut.
En praktisk person kännetecknas av att den löser enkla problem, såsom att fickparkera en bil, snabbt och med gott resultat. Emedan en person som är opraktisk antingen behöver luta sig på sin tidigare erfarenhet, fråga någon, lämna problemet till någon annan eller pröva sig fram.	Praktisk=kan göra saker med händerna, kan planera hur man ska gå till väga. Opraktisk= motsatsen.
Den rastlöse har svårt att förbise att det finns sysslor som borde göras, något som den lugne inte har några problem med.	Rastlös= svårt att sitta still, byter livsbetingelser ofta, svårt att avsluta saker. Lugn= tänker efter före, stressar ej upp sig,
Ett bra självförtroende kan innebära att man tycker att man är bra på något som man faktiskt också är bra på och dåligt självförtroende kan innebära motsatsen. Ett bra självförtroende kan emellertid också innebära att man har större förtroende för sina förmågor än vad man borde ha, emedan dåligt självförtroende även här kan innebära motsatsen.	Osäker= försöker vara naddr till lags, göra som andra, vågar inte pröva nya saker, tror att man inte duger. Självsäker= tror att man har rätt (andra fel), provar en massa olika saker.
Iakttagaren föredrar att betrakta skeenden framför att delta i dom och för handlingsmänniskan är det tvärtom.	Iakttagare= vågar inte göra saker på egen hand, åker snålskjuts på andra. Handlingsmänniska= driftig, mår bra av att få saker gjorda, gör oöverlagda saker.
Den känslomässige reagerar och agerar utifrån den känslor som olika stimuli väcker emedan den kylige/logiske reagerar och agerar utifrån vad denne anser är optimalt för situationen.	Känslomässig= Lätt till tårar, skratt & ilska, blir lätt rörd. Kylig/logisk= hård, bitter, tar ej åt sig något.
Äventyrliga personer tar alla chanser som erbjuds att prova det okända medans den försiktige helst stannar vid det välkända.	Äventyrlig= någon som gillar utmaningar, reser eller gör riskabla actionfyllda saker. Försiktig= vågar inte pröva på saker, eller göra annorlunda saker.
För att räknas som lång bör en man vara över 185 cm och en kvinna över 175 cm. En kort man är under 165 cm och en dito kvinna är under 155 cm.	Lång= över 180 cm. Kort= under 150 cm (kvinnor)/170 cm (män).
En fysiskt proportionerlig person är normalviktig och alla synliga kroppsdelar har en storlek och form som harmonierar med resten av kroppen. Den är däremot oproportionell som, exempelvis, har väldigt stora händer eller bröst.	Fysiskt proportionerlig= att ben, armar, fingrar mm är lagom långa i förhållande till varandra, normalviktig. Oproportionerlig= motsatsen (korta ben/fet).
En stark man lyfter över, säg, 100 kg och en stark kvinna lyfter över, typ, 60 kg.	Fysiskt svag= någon med små muskler, spinkig, kort, liten. Fysiskt stark= lång, vältränad.
Optimisten tror att alla företag kommer att gå väl oavsett ansatsen medan den pessimistiske däremot tvivlar stark oberoende av hur väl denne är förberedd.	Optimistisk= man ser livet från den ljusa sidan, tänker att det ordnar sig, ser positivt på tillvaron. Pessimistisk= tvärtom, ser negativt på allt, tror det sämsta.
Den koorsinerade gör precis de rörelser som behövs med exakt rätt muskelanspänning emedan den okoordinerade rör någon kroppsdel för lite/förmycket och/eller anspänner muskulaturen ooptimalt.	Okorsinerad= fumlig eller dålig på att få ihop tillvaron. Koordinerad= motsatsen.
En uppfinningsrik/nyttänkande person vill pröva nya (gärna oprövade) lösningar i valsituationer denne möter. Bevararen, däremot, väljer alltid väl beprövade lösningar som denne behärskar.	Uppfinningsrik= en som kommer på smarta lösningar. Vill bevara= trångsynt, vågar inte prova nya saker.
En person som vill stå i centrum mår dåligt av att inte göra det och bra av att göra det och tvärtom för den motsatta typen.	Vill stå i centrum=självisk, pratar mycket, skrytsam, kanske högljud. Blygsam= tystlåten, tar inte för sig, säger inte så mycket i diskussioner, klär ej upp sig, vill ej vara någon till last.

Tabell 9 fortsättning.

Mina tolkningar	Annan persons tolkningar
Mentalt sårbara människor tar kraftigt illa vid sig av förolämningar och elakheter som inte bekommer den mentalt starke.	Sårbar= tål inget, reagerar lätt, tar illa upp av småsaker. Stark= blir inte knäkt ens av svåra saker.
En givmild person ger bort saker till andra utan att till synes kräva något i gengäld. Emedan en snål person gör motsatsen.	Givmild= ger saker, pengar & positiva känslor. Snål= motsatsen.
Hemlighetsfulla personer har många hemligheter medans öppna personer inte (om de blir tillfrågade) undanhåller något av det de Snabba individer utför uppgifter betydligt snabbare än genomsnittet.	Hemlighetsfull= berättar inte något, de antyder saker utan att avslöja. Öppen= berättar allt (kanske lite för mycket ibland). Snabb= utför det som ska göras på kort tid. Långsam= tvärtom, sölig i arbetsmomenten.
De gladlynta är default glada/nöjda och dvärmodia är default missnöjda/ledsna.	Gladlynt= är glad (visar det på tal, kroppspråk & miner). Svårmodig= negativ, dyster.
Glömska personer glömmmer mer än genomsnittet och minnesgoda kommer ihåg mer.	Glömsk= glömmmer mycket. Minnesgod= kommer ihåg mer än andra.
Den slarvige gör inte uppgiften såsom bedömmaren önskar, men det gör den noggranne.	Slarvig= har svårt att hålla ordning på saker, gör dåliga jobb. Noggrann= gör jobben ordentligt.
Den anses trevlig som gör så att andra mår i dennes sällskap och den som anses otrevlig gör tvärtom.	Trevlig= någon som är vänlig och svarar på tilltal. Otrevlig= någon som kan vara arg eller ovänlig.
Den fokuserade kan ägna all uppmärksamhet och tankeverksamhet åt det denne för stunden har för ögonen, vilket den splittrade inte förmår.	Fokuserad= går in för det den gör (anstränger sig). Splittrad ofokuserad, gör olika saker samtidigt och allt blir halvdant.
Den intelligente kan alltid dra vettigast möjliga slutsatser ur en den givna informationsmängden oavsett vari denna information består. Den ointelligente kan bara göra det om han/hon kan luta sig emot tidigare erfarenheter inom området.	Intelligent= är duktig i skolan och arbetslivet, kan tolka saker rätt. Ointelligent= tvärtom.
Ärliga människor säger i betydligt större utsträckning än inställsamma dito vad de tror är sanningen oavsett om det gagnar dom eller inte.	Ärlig= talar sanning, stjälar inte. Inställsam= fjäskig, håller med andra även om de inte tycker så.
De är vänliga som gör små handlingar för att medmänniskorna ska må lite bättre.	Vänlig= trevlig + snäll. Ovänlig= otrevlig.
Drömmaren sätter för honnom eller henne orimliga mål för det de företar sig emdan realistsens mål är fullt möjliga att nå.	Drömmande= lite flummig, stora planer men det händer inget. Realist= lever i nuet, ser vad som är möjligt.
Elaka typer gör sådant som leder till men för andra utan att de vinner på det. Snälla personer gör sådant som leder till gagn för andra utan att de vinner på det, eller till och med förlorar på det.	Snäll= en som oftast ställer upp, hjälper till, är vänliga och trevliga, kan inte säga nej. Elak= hänsynslös, kan säga otrevliga saker, kan vara våldsam.
De dominanta vill bestämma i alla sammanhang och de mår dåligt av att underkasta sig andras kommando emedan de underdåniga är tvärt om.	Dominant= en person som gillar att bestämma över andra. Underdånig= en som inte vågar säga ifrån, kuvad.
En teoretisk person kännetecknas av att den kan inhämta och lagra stora mängder information och sedan använda den på ett korrekt sätt.	Teoretisk= läser sig till mycket, hämtar kunskap i böcker, ägnar sig helst åt teoretiska saker (gör helst inte saker med händerna). Oteoretisk= har svårt att hämta kunskap i böcker utan prövar sig hellre fram. Mer praktiskt lagd, har svårt att lära sig.

Referenser

- Palmér J & Freidländer H (1987) redaktörer, Ord för ord, Nordstedts, Stockholm.
- Ann Petrie (1983) Sådan är du i kärlek, Stora romanklubben.
- Schönbäck E (2008) Äldst, yngst eller mittemellan : din placering i syskonskaran och hur den påverkar dig, Bokförlaget Forum.
- Sifo (2004) Projekt 1512674, fråga: Påverkas du när det är fullmåne? Telefonintervjuer 22-28/9 2004, Sifos hemsida.
- Steen Mårten (2010) Om ordspråk, Boksidan, Tullinge.
- Stefan Stenudd (2006) Ställ och tolka ditt horoskop. Astrologins grunder, Arriba förlag, Malmö.